

TARTUNTATAUTILAIN 15 §:N MUKAINEN PÄÄTÖS

Asia

Tartuntatautilain 15 §:n nojalla annettava määräys terveystarkastusten järjestämiseksi tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n mukaisen SARS-CoV-2-viruksen aiheuttaman yleisvaarallisen covid-19-tartuntataudin leviämisen estämiseksi.

Asian tausta

Maailman terveysjärjestö WHO julisti koronavirusepidemian pandemiaksi 11.3.2020. Koronavirus on yleisvaarallinen tartuntatauti.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on 26.11.2021 julkaissut tiedotteen, jossa se kehottaa välttämään kaikkea matkustamista eteläisen Afrikan maihin uuden variantin takia. THL:n tiedotteen mukaan kaikkea matkustamista suositellaan välttämään 26.11.2021 alkaen Etelä-Afrikkaan, Namibiaan, Botswanaan, Zimbabween, Lesothoon ja Eswatiniin (Swazimaa).

Lisäksi THL suosittelee, että kaikki edellä mainituissa maissa viimeisen kahden viikon aikana oleskelleet ja Suomeen palanneet hakeutuvat heti maahan saavuttuaan koronavirustestiin riippumatta siitä, ovatko he saaneet täyden koronarokotussarjan tai onko heillä koronaan viittaavia oireita. Lisäksi heidän tulee välttää sosiaalisia kontakteja ja hakeutua koronavirustestiin, jos heillä ilmenee maahan paluun jälkeen edes lieviä koronaviruseräilyä viittaavia oireita. Jos oireita ilmenee, uuteen testiin kannattaa hakeutua, vaikka olisi käynyt testissä jo maahantulon yhteydessä.

Suositusten syynä on Etelä-Afrikassa ja Botswanassa havaittu uusi koronavirusmuunnos B.1.1.529. Muunnoksessa on havaittu olevan useita muutoksia koronaviruksen piikkiproteiinissa, minkä vuoksi sen epäillään leviävän tehokkaammin kuin muiden varianttien.

Tiedotteen mukaan toistaiseksi Suomessa ei ole havaintoja uudesta virusmuunnoksesta.

Tiedotteessa kerrotaan, että ensimmäiset havainnot Etelä-Afrikan virusvariantista on tehty marraskuussa Etelä-Afrikassa ja Botswanassa sekä Hong Kongissa, jossa muunnos todettiin Etelä-Afrikasta tulleella matkustajalla. Tiedotteen mukaan uusi variantti saattaa liittyä Etelä-Afrikan kohoaviin tapausmääriin. Lisätutkimuksia tehdään parhaillaan Etelä-Afrikassa ja THL tiedottaa tuloksista heti kun saa tietoa niistä. Tutkimuksissa arvioidaan myös sitä, pystyykö muunnos kiertämään rokotteiden antamaa suojaa.

Tiedotteessa kerrotaan, että variantti tunnistetaan sekvensoinnilla, jota Suomessa tehdään otospohjaisesti sekä esimerkiksi maahantulon yhteydessä tehtyjen koronatestien positiiviseksi havaituista näytteistä.

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) on 27.11.2021 antanut kunnille, sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymille, Ahvenanmaan maakuntahallinnolle ja aluehallintovirastoille ohjauskirjeen koskien tartuntatautilain mukaisia toimenpiteitä matkustajille, jotka ovat oleskelleet maissa, joissa on todettu B.1.1.529-koronavirusmuunnoksen leviämistä.

Ohjauskirjeen mukaan Etelä-Afrikassa ja Botswanassa on havaittu uusi koronavirusmuunnos B.1.1.529, jossa on useita viruksen piikkiproteiiniin rakenteeseen kohdistuvia perimän mutaatioita. Muutosten johdosta viruksen pelätään leviävän aiempia virusmuunnoksia tehokkaammin ja mahdollisesti aiheuttavan tautitapauksia myös aiemmin koronavirustaudin sairastaneille sekä täyden rokotussarjan saaneille. Siitä, aiheuttaako uusi virusmuunnos aiempaa enemmän vakavampia tautimuotoja tai lisääkö se menehtymisen riskiä ei vielä tiedetä. Sekä EU että WHO:n

asiantuntijaryhmä (Technical Advisory Group on SARS-CoV-2 Virus Evolution TAG-BE) ovat 26.11.2021 kokouksissaan määritelleet B.1.1.529 -virusmuunnoksen huolta aiheuttavaksi muunnokseksi (Variant of Concern).

EU-maat ovat 26.11.2021 (EU Integrated Political Crises Response Arrangement IPCR COVID-19 High Level Round Table) yhteisellä päätöksellä ja perustuen Neuvoston suositukseen (Council Recommendation 2020/912) päättäneet aktivoida rajojen terveysturvallisuutta koskevan hätäjarrumekanismen. EU-maiden tulee välittömästi keskeyttää matkustajaliikenne Botswanasta, Eswatinista, Lesothosta, Mosambikista, Namibiasta, Etelä-Afrikasta ja Zimbabwesta. Lisäksi matkustamista kyseisiin maihin kehoitetaan välttämään. EU-linjauksen mukaisesti jäsenmaiden tulee testata ja määrätä rokotusstatuksesta riippumatta karanteeniin kaikki näistä maista saapuvat matkustajat sekä ehkäistä mahdolliset jatkotartunnat huolehtimalla mahdollisimman tehokkaasta tartunnan jäljityksestä.

Kirjeen mukaan useat EU-maat ovat 26.11.2021 tehneet päätöksen kyseisiin maihin kohdistuvan lentoliikenteen keskeyttämisestä ja maista saapuvien lentojen matkustajien asettamisesta pakolliseen 14 vuorokauden karanteeniin. Osa maista pyrkii myös tavoittamaan kaikki kyseisistä maista viimeisen 10-14 vuorokauden kuluessa saapuneet matkustajat testausta ja karanteeniin määräämistä varten.

Kirjeessä todetaan, että THL on 26.11.2021 suosittanut välttämään kaikkea matkustamista Etelä-Afrikkaan, Namibiaan, Botswanaan, Zimbabween, Lesothoon ja Eswatiniin (Swazimaa). Ulkoministeriö on päivittänyt matkustussuosituksensa THL:n suosituksen mukaisesti. Kirjeen mukaan on todennäköistä, että B.1.1.529-virusmuunnosta tullaan toteamaan myös muissa maissa. THL päivittää tarvittaessa niiden maiden listaa, joissa virusmuunnos leviää ja joista saapuvat matkustajat muodostavat uhan Suomen terveysturvallisuudelle.

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että uusi koronavirusmuunnos B.1.1.529 muodostaa merkittävän uhan väestön terveyden ja

hyvinvoinnin vaarantumiseen, rokotussuojan riittämättömyyteen ja epidemiatilanteen olennaiseen heikkenemiseen. Tarkemman tutkimustiedon vielä puuttuessa virusmuunnoksen aiheuttamaan uhkaan tulee varovaisuusperiaatteen mukaisesti vastata tehokkailla toimenpiteillä, joilla pyritään tunnistamaan kaikki henkilöt, joilla voi olla kyseisen virusmuunnoksen aiheuttama tartunta, estämään mahdolliset jatkotartunnat ja estämään näin virusmuunnoksen aiheuttaman taudin leviäminen. Ministeriön kannan mukaisesti on perusteltua välittömästi harkita, että kaikki matkustajat, jotka ovat viimeisen 14 vuorokauden aikana oleskelleet maissa, joissa on havaittu kyseisen virusmuunnoksen leviämistä, määrättäisiin tartuntatautilain 16 §:n mukaisesti pakolliseen terveystarkastukseen oireista ja rokotusstatuksesta riippumatta sekä asetettaisiin lain 60 §:n mukaisessa menettelyssä karanteeniin, kunnes on varmistunut, että henkilöillä ei ole tartuntaa.

Sosiaali- ja terveysministeriö viittaa ohjauksessaan tartuntatautilain 1, 6, 15 ja 16 §:iin. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan päätös pakollisesta terveystarkastuksesta voidaan kohdistaa myös henkilöihin, joilla on esittää tartuntatautilain 16 a §:n edellyttämät todistukset.

Lisäksi ohjauskirjeessä todetaan, että kunnat huolehtivat terveystarkastusten järjestämisestä. Terveystarkastuksen sisällön arvioi terveystarkastusta tekevä terveydenhuollon ammattihenkilö. Tarkastukseen tulee sisältyä esimerkiksi covid-19-testi aina, kun se katsotaan tarpeelliseksi. Terveystarkastuksessa terveydenhuollon ammattihenkilö arvioi myös, onko tarvetta muille toimenpiteille tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi, kuten karanteenipäätöksille tartuntatautilain 60 §:n ja erityispäätöksille 63 §:n mukaisesti. Päätöksen karanteenin asettamisesta tai eristämisestä tekee tartuntataudeista vastaava lääkäri.

Ohjauskirjeen mukaan kunnan tai sairaanhoitopiirin virkasuhteisen tartuntataudeista vastaavan lääkärin tekemää tartuntatautilain 60 §:n mukaista päätöstä karanteeniin asettamisesta tulee käyttää aina kun se on väestön terveysturvallisuuden takaamiseksi tarpeen säännöksen tarkoittamalla tavalla.

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että vallitsevassa epidemiatilanteessa on välttämätöntä, että toimivaltaiset viranomaiset toimivat ennakoivasti ja viivytyksettä ja valmistautuvat käyttämään tartuntatautilain mukaisia toimivaltuuksiaan pakollisten terveystarkastusten ja karanteenien määräämisestä variantin leviämisen estämiseksi seuraavasti.

Sosiaali- ja terveysministeriö kehottaa aluehallintovirastoja viipymättä harkitsemaan ja tekemään tämän mukaisesti päätökset tartuntatautilain 16 §:n mukaisista pakollisista terveystarkastuksista kaikille 6 vuotta täyttäneille henkilöille (ml. kuljetus ja logistiikkahenkilöstö), jotka saapuvat Suomeen maista, joissa on Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen antaman tiedon mukaan todettu B.1.1.529 -virusmuunnoksen leviämistä, tai jotka ovat maahan saapuessaan oleskelleet viimeisen 14 vuorokauden aikana tällaisissa maissa. Tarvittaessa viraston on harkittava ja päätettävä tartuntatautilain 15 §:n mukaisesti terveystarkastuksen järjestämisestä maahantulopaikoilla.

Ministeriö kehottaa kuntia ja kuntayhtymiä sekä niiden tartuntataudeista vastaavia lääkäreitä varmistamaan, että tartuntatautilain mukaiset terveystarkastukset järjestetään ja aluehallintoviraston mahdolliset lain 15 ja 16 §:ien nojalla tekemät päätökset toimeenpannaan edellä kuvatulla tavalla Suomeen saapuville. Tartuntataudeista vastaavien lääkärien on lain 60 ja 63 §:ien mukaisesti selvitettävä ja harkittava heidän asettamistaan karanteeniin tai eristykseen, ottaen vakavasti huomioon edellä taustassa kuvattu tietopohja ja riskiarvio, varovaisuusperiaate, tartuntatautilain 6 §:n mukainen toimintavelvollisuus sekä ajantasainen Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntija-arvio muunnoksen vaarallisuudesta.

Kunnan tai sairaanhoitopiirin virkasuhteisen tartuntataudeista vastaavan lääkärin tekemää tartuntatautilain 60 §:n mukaista päätöstä karanteeniin asettamista tulee käyttää aina kun se on väestön terveysturvallisuuden takaamiseksi perusteltua säännöksen tarkoittamalla tavalla.

Ohjauskirjeen mukaan pakollisten terveystarkastusten sekä niihin mahdollisesti liittyvien tutkimusten välttämättömyyttä tulee arvioida myös lapsen edun näkökulmasta ottaen huomioon, että lapsen etu velvoittaa myös heidän aktiiviseen suojaamiseensa. Suomea sitovat monet lapsia koskevat kansainväliset sopimukset, jotka tulee huomioida kaikessa päätöksenteossa, ja esimerkiksi kohdennettaessa ja toteuttaessa pakollisia terveystarkastuksia. Tällä hetkellä covid-19-taudin ilmaantuvuus myös alle 12-vuotiailla on aiempaa selkeästi korkeammalla tasolla. Suomi ei ole vielä tehnyt päätöstä koronarokotusten käynnistämisestä alle 12-vuotiailla. Tämä tulee arvioida lapsen etu arvioitaessa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen 27.11.2021 antaman tiedon mukaan tämänhetkiseen epidemiologiseen tietoon perustuen ja huomioiden varovaisuusperiaatteen THL katsoo, että henkilön oleskelu seuraavissa maissa voi johtaa henkilön altistumiselle uudelle B1.1.529-virusmuunnoksen (Omikron -virusmuunnos): Etelä-Afrikka, Namibia, Botswana, Zimbabwe, Lesotho, Eswatini (Swazimaa) Mosambik ja Malawi.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 16.12.2021 antanut ohjauskirjeen, jonka mukaan THL:n on todennut 13.12.2021 antamassaan lausunnossaan sosiaali- ja terveysministeriölle, että Omikron -virusmuunnos on levinnyt tällä hetkellä edellä mainittujen maiden lisäksi erityisesti Nigeriassa, Iso-Britanniassa, Norjassa ja Tanskassa. Isolla-Britannialla ja Tanskalla on korkean testaus- ja sekvensointikapasiteetin vuoksi hyvät edellytykset havaita muunnosta. Yksittäisiä tai useita Omikron -virusmuunnoksen aiheuttamia tautitapauksia on todettu kuitenkin ympäri maailman. Omikron -muunnoksen ominaisuuksista kertyy koko ajan lisätietoa. Laboratoriotutkimusten ja hiljattain Iso-Britanniassa tehdyn alustavan rekisteripohjaisen analyysin perusteella on ilmennyt, että omikron -muunnos todennäköisesti pystyy aiheuttamaan taudin myös kahdesti rokotetuilla. Kolmannella annoksella näyttäisi olevan selvästi tartuntariskiä vähentävää vaikutusta, mutta tieto asiassa on yhä puutteellista. Sen sijaan tietoa ei vielä ole saatavilla riittävästi

Omikron -muunnoksen vakavan tautimuodon aiheuttamiskyvystä erikseen rokotetuilla tai rokottamattomilla.

Tartuntatautilain 16 §:n mukaisten pakollisten terveystarkastusten piiriin tulisi sisällyttää 1.12.2021 annetussa ohjauskirjeessä mainittujen maiden lisäksi THL:n arvioon perustuen Norjassa, Tanskassa, Iso-Britanniassa ja Nigeriassa oleskelleet henkilöt. Näistä maista tulijoille tulisi pyrkiä paikallisten resurssien sallimissa rajoissa järjestämään pakollinen terveystarkastus, kuitenkin siten, että mikäli maahan saapuvalla henkilöllä on esittää todistus enintään 48 tuntia ennen Suomeen saapumista tehdystä negatiivisesta testistä ei pakolliseen terveystarkastukseen olisi aihetta.

THL:n tulisi seurata Omikron -tilannetta ja tarvittaessa päivittää listaa maista, joissa muunnos leviää väestössä. THL:n tulisi antaa ohjeistusta ja viestiä Suomeen matkustamiseen liittyvistä ohjeista. Koska on perusteltua olettaa, että omikron -muunnoksen aiheuttamaa koronavirustautia tullaan enenevästi toteamaan useissa eri maissa, olisi aiheellista laatia suositus kaikkien matkustajien, myös Suomen kansalaisia ja Suomessa vakituisesti oleskelevien, ennen Suomeen saapumista otetusta covid-ennakkotestistä sekä matkan jälkeisestä kotitestauksesta. Toimenpiteillä pyrittäisiin varmistumaan siitä, että Suomeen saapuvilla tai kotimaahan palaavilla henkilöillä ei ole koronaviruksen ja erityisesti omikron -virusmuunnoksen aiheuttamaa tartuntaa, joka Suomessa levitessään voisi nopeasti heikentää kansallista tai alueellista epidemiatilannetta ja johtaa sosiaali- ja terveydenhuollon kapasiteetin ylikuormittumiseen.

Pakollisten terveystarkastusten osalta STM toteaa, että ohjauskirjeessä 1.12.2021 esitetyt rajaukset ovat edelleen tarkoituksenmukaisia ja tarkastusten ulkopuolelle voidaan rajata siinä todetut ryhmät, kuten kuljetus- ja logistiikka-alan henkilöstö. Lisäksi terveystarkastusten ulkopuolelle voidaan jättää 31.12.2021 saakka vuonna 2005 tai myöhemmin syntyneet ja 1.1.2022 alkaen vuonna 2006 tai myöhemmin syntyneet. Toimet tulisi käynnistää mahdollisuuksien mukaan välittömästi.

Kuuleminen

Kuuleminen olisi saattanut vaarantaa tämän päätöksen tarkoituksen toteutumisen, ja siitä johtuva viivästyminen olisi aiheuttanut huomattavaa haittaa ihmisten terveydelle ja yleiselle turvallisuudelle, minkä vuoksi hallintolain (434/2003) 34 §:n 2 momentin 4 kohdan nojalla asiassa ei ole suoritettu kuulemista.

ALUEHALLINTOVIKASTON RATKAISU JA PERUSTELUT

Määräys

Aluehallintovirasto määrää tartuntatautilain 15 §:n nojalla

1) Kemin, Rovaniemen ja Tornion kaupungit sekä Inarin, Kittilän, Kolarin, Pellon, Sallan, Ylitornion ja Utsjoen kunnat järjestämään terveystarkastuksen SARS-CoV-2-viruksen aiheuttaman yleisvaarallisen covid-19-taudin leviämisen estämiseksi niiden alueella sijaitsevien rajanylityspaikkojen kautta Suomeen saapuville henkilöille, jotka ovat viimeisen 14:n vuorokauden aikana oleskelleet maissa, joissa on havaittu B.1.1.529-virusmuunnoksen leviämistä.

2) Lapin sairaanhoitopiirin järjestämään terveystarkastuksen SARS-CoV-2-viruksen aiheuttaman yleisvaarallisen covid-19-taudin leviämisen estämiseksi Enontekiön ja Muonion kuntien alueella sijaitsevien rajanylityspaikkojen kautta Suomeen saapuville henkilöille, jotka ovat viimeisen 14:n vuorokauden aikana oleskelleet maissa, joissa on havaittu B.1.1.529-virusmuunnoksen leviämistä.

Velvollisuus järjestää terveystarkastus koskee niistä maista saapuneita tai niissä maissa oleskelleita, jotka käyvät ilmi seuraavasta Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen ylläpitämästä verkkosivusta, jonne se päivittää kulloinkin

voimassa olevan tiedon maista, joissa on todettu B.1.1.529 -virusmuunnoksen leviämistä:

<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/tarttuminen-ja-suojautuminen-koronavirus/muuntuneet-koronavirukset/uusi-huolta-aiheuttava-koronavirusmuunnos-omicron-b.1.1.529->

Päätöksen antopäivään mennessä B.1.1.529-koronavirusmuunnoksen leviämistä on todettu Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen 27.11.2021 antaman tiedon mukaan Etelä-Afrikassa, Namibiassa, Botswanassa, Zimbabwessa, Lesothossa, Eswatinissa (Swazimaa), Mosambikissa ja Malawissa ja sosiaali- ja terveysministeriön 16.12.2021 antaman ohjauskirjeen mukaan Norjassa, Tanskassa, Iso-Britanniassa ja Nigeriassa.

Määräys on voimassa ajalla 18.12.2021–31.1.2022.

Aluehallintovirasto kumoaa tällä päätöksellä 27.11.2021 ja 2.12.2021 (LAAVI/1730/2021) antamansa tartuntatautilain 15 §:n mukaiset päätökset.

Määräyksen rajoitukset

Velvollisuutta järjestää terveystarkastusta ei ole henkilöille, joilla on esittää luotettava todistus enintään 48 tuntia ennen Suomeen saapumista tehdyn covid-19-testin negatiivisesta tuloksesta. Todistusta voidaan pitää luotettavana, jos siitä käy ilmi testatun henkilön nimi ja syntymäaika, testauksessa käytetty diagnostinen metodi, näytteenottoaika sekä todistuksen antanut laboratorio, terveydenhuollon viranomainen tai muu kansallinen viranomainen.

Terveystarkastuksen järjestämisvelvollisuus ei koske 18.12.2021–31.12.2021 välisenä aikana koske vuonna 2005

tai sitä myöhemmin syntyneitä lapsia ja 1.1.2022–31.1.2022 välisenä aikana koske vuonna 2006 tai sitä myöhemmin syntyneitä lapsia.

Terveystarkastuksen järjestämisvelvollisuus ei myöskään koske kuljetus- ja logistiikka-alalla toimivia matkustaja- tai tavaraliikenteen kuljettajia, alusten, ilma-alusten tai junien miehistöjä heidän työtehtävissään eikä vaihtomiehistöjä heidän siirtyessään työtehtäviin tai työtehtävistä; kyseisille kuljetus- ja logistiikka-alan henkilöille tulee kuitenkin tarjota mahdollisuus osallistua covid-19-testiin heidän niin halutessaan ja mikäli henkilöllä on koronatautiin viittaavia oireita tai on muuten aihetta epäillä koronavirustartuntaa.

Perustelut

Sovellettavat oikeusohjeet

Tartuntatautilain (1227/2016) 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on ehkäistä tartuntatauteja ja niiden leviämistä sekä niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja.

Tartuntatautilain 6 § mukaan tässä laissa tarkoitettujen valtion viranomaisten ja asiantuntijalaitosten sekä kuntien ja kuntayhtymien on järjestelmällisesti torjuttava tartuntatauteja sekä varauduttava terveydenhuollon häiriötilanteisiin. Niiden on ryhdyttävä välittömiin toimiin saatuaan tiedon torjuntatoimia edellyttävän tartuntataudin esiintymisestä tai sellaisen vaarasta toimialueellaan.

Tartuntatautilain 8 § mukaan aluehallintovirasto sovittaa yhteen ja valvoo tartuntatautien torjuntaa alueellaan. Aluehallintovirasto valvoo, että sairaanhoitopiirien kuntayhtymät ovat varautuneet alueellisesti terveydenhuollon häiriötilanteita varten.

Aluehallintovirasto valvoo torjuntatyön säännösten mukaista toteuttamista sekä kansallisten suunnitelmien ja sosiaali- ja terveysministeriön päätösten toimeenpanoa. Aluehallintovirastossa

on oltava virastoon virkasuhteessa oleva tartuntataudeista vastaava lääkäri.

Sairaanhoitopiirin kuntayhtymä ohjaa ja tukee kuntia ja sosiaalihuollon ja terveydenhuollon toimintayksiköitä lääketieteellisellä asiantuntemuksellaan tartuntatautien torjunnassa, kehittää alueellisesti tartuntatautien diagnostiikkaa ja hoitoa sekä selvittää epidemioita yhdessä kuntien kanssa. Sairaanhoitopiiri varautuu poikkeuksellisten epidemioiden torjuntaan ja hoitoon sekä huolehtii hoitoon liittyvien infektioiden torjunnan kehittämisestä alueensa sosiaalihuollon ja terveydenhuollon toimintayksiköissä. Sairaanhoitopiirin kuntayhtymässä on oltava kuntayhtymään virkasuhteessa oleva tartuntataudeista vastaava lääkäri.

Aluehallintoviraston ja sen toimialueen sairaanhoitopiirien kuntayhtymien on tehtävä yhteistyötä tartuntatautien torjunnassa. Aluehallintovirasto tekee tässä laissa säädettyt hallinnolliset päätökset käyttäen hyväksi sairaanhoitopiirin kuntayhtymän, erityisvastuualueen ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntemusta. Tartuntatautien torjunnan alueellinen varautuminen ja valmiussuunnittelu toteutetaan siten kuin terveydenhuoltolain (1326/2010) 38 §:ssä säädetään ottaen huomioon myös työterveyshuollon ja yksityisen terveydenhuollon toiminta.

Tartuntatautilain 9 §:n mukaan kunnan velvollisuutena on järjestää alueellaan tässä laissa tarkoitettu tartuntatautien vastustamistyö osana kansanterveystyötä siten kuin kansanterveyslaissa (66/1972), terveydenhuoltolaissa (1326/2010) ja tässä laissa säädetään. Kunnassa on oltava kuntaan virkasuhteessa oleva tartuntataudeista vastaava lääkäri. Terveyskeskuksen tartuntataudeista vastaavan lääkärin on otettava selvää epäillyn tai todetun tartuntataudin laadusta ja sen levinneisyydestä sekä ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin taudin leviämisen estämiseksi. Tartuntatautien vastustamistyöhön kuuluu tässä laissa tartuntatautien ehkäisy, varhaistoteaminen ja seuranta, epidemian selvittämiseksi tai torjumiseksi tarvittavat toimenpiteet sekä tartuntatautiin sairastuneen tai sairastuneeksi epäillyn tutkimus, hoito ja

lääkinnällinen kuntoutus sekä hoitoon liittyvien infektioiden torjunta. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin kunnan järjestämistä ehkäisevistä palveluista tartuntatautien leviämisen ehkäisemiseksi.

Tartuntatautilain 14 §:n mukaan kunnan on järjestettävä yleisiä rokotuksia ja terveystarkastuksia tartuntatautien ehkäisemiseksi. Rokotukseen tai terveystarkastukseen osallistuminen on vapaaehtoista.

Tartuntatautilain 15 §:n mukaan aluehallintovirasto voi määrätä järjestettäväksi toimialueensa jollakin paikkakunnalla tai tietyssä työpaikassa, laitoksessa, kulkuneuvossa tai vastaavassa paikassa oleskeleville terveystarkastuksen, jos tarkastus on yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi tarpeen. Terveystarkastukseen osallistuminen on vapaaehtoista.

Terveystarkastuksen suorittaa lääkäri tai asianmukaisen koulutuksen saanut muu terveydenhuollon ammattihenkilö lääkärin valvonnassa. Tarkastuksen osana voidaan ottaa välttämättömiä näytteitä ja tehdä muu tutkimus, josta ei aiheudu merkittävää haittaa tutkittavalle.

Tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaan uuden koronaviruksen aiheuttama infektio on yleisvaarallinen tartuntatauti.

Johtopäätökset

Covid-19-tartuntataudin leviämisen ehkäiseminen on yhteiskunnallisesti tärkeää, jotta kansalaisten perusoikeus elämään ja turvallisuuteen voidaan turvata. Covid-19-tartuntojen leviämisen ehkäisemisessä tartunnanlähteiden ja tartunnalle altistuneiden henkilöiden tunnistaminen ja jatkotartuntojen estäminen ovat keskeisiä keinoja tähän.

Etelä-Afrikassa ja Botswanassa on havaittu uusi koronavirusmuunnos B.1.1.529, jossa on useita viruksen piikkiproteiinin rakenteeseen kohdistuvia perimän mutaatioita. Muutosten johdosta viruksen pelätään leviävän aiempia virusmuunnoksia tehokkaammin ja

mahdollisesti aiheuttavan tautitapauksia myös aiemmin koronavirustaudin sairastaneille sekä täyden rokotussarjan saaneille. EU-maat ovat 26.11.2021 päättäneet aktivoida rajojen terveysturvallisuutta koskevan hätäjarrumekanismen ja sen mukaan EU-maiden tulee välittömästi keskeyttää matkustajaliikenne Botswanasta, Eswatinista, Lesothosta, Mosambikista, Namibiasta, Etelä-Afrikasta ja Zimbabwesta. EU-linjauksen mukaisesti jäsenmaiden tulee testata ja määrätä rokotusstatuksesta riippumatta karanteeniin kaikki näistä maista saapuvat matkustajat sekä ehkäistä mahdolliset jatkotartunnat huolehtimalla mahdollisimman tehokkaasta tartunnan jäljityksestä.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen 27.11.2021 antaman tiedon mukaan tämänhetkiseen epidemiologiseen tietoon perustuen ja huomioiden varovaisuusperiaatteen THL katsoo, että henkilön oleskelu seuraavissa maissa voi johtaa henkilön altistumiselle uudelle B.1.1.529-virusmuunnoksen (Omikron -virusmuunnos): Etelä-Afrikka, Namibia, Botswana, Zimbabwe, Lesotho, Eswatini (Swazimaa) Mosambik ja Malawi.

STM:n 16.12.2021 antaman ohjauskirjeen mukaan myös Norjassa, Tanskassa, Iso-Britanniassa ja Nigeriassa oleskelu voi johtaa henkilön altistumiselle uudelle omikron -virusmuunnokselle.

Sosiaali- ja terveysministeriö on katsonut, että uusi koronavirusmuunnos B.1.1.529 muodostaa merkittävän uhan väestön terveyden ja hyvinvoinnin vaarantumiseen, rokotussuojan riittämättömyyteen sekä epidemiatilanteen olennaiseen heikkenemiseen. Tarkemman tutkimustiedon vielä puuttuessa virusmuunnoksen aiheuttamaan uhkaan tulee varovaisuusperiaatteen mukaisesti vastata tehokkailla toimenpiteillä, joilla pyritään tunnistamaan kaikki henkilöt, joilla voi olla kyseisen virusmuunnoksen aiheuttama tartunta, estämään mahdolliset ja estämään näin virusmuunnoksen aiheuttaman taudin leviäminen. Ministeriön kannan mukaisesti on perusteltua välittömästi harkita, että kaikki matkustajat, jotka ovat viimeisen 14 vuorokauden aikana oleskelleet maissa, joissa on havaittu kyseisen virusmuunnoksen leviämistä, määrättäisiin tartuntatautilain 16 §:n mukaisesti

pakolliseen terveystarkastukseen oireista ja rokotusstatuksesta riippumatta.

Sosiaali- ja terveysministeriö on katsonut, että vallitsevassa epidemiatilanteessa on välttämätöntä, että toimivaltaiset viranomaiset toimivat ennakoivasti ja viivytyksettä ja valmistautuvat käyttämään tartuntatautilain mukaisia toimivaltuuksiaan pakollisten terveystarkastusten ja karanteenien määräämisessä variantin leviämisen estämiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan tarvittaessa aluehallintoviraston harkittava ja päätettävä tartuntatautilain 15 §:n mukaisesti terveystarkastuksen järjestämisestä maahantulopaikoilla.

Ottaen huomioon Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntemuksen lisäksi Sosiaali- ja terveysministeriön antaman ohjauksen, aluehallintovirasto arvioi, että tartuntatautilain 15 §:n mukaisten terveystarkastusten järjestäminen kaikilla rajanylityspaikoilla (lentoasemat, maaraja, satamat) niiden kautta Suomeen saapuville henkilöille, jotka ovat viimeisen 14:n vuorokauden aikana oleskelleet maissa, joissa on havaittu B.1.1.529-virusmuunnoksen leviämistä, on covid-19-tartuntataudin leviämisen estämiseksi välttämätön.

Aluehallintovirasto toteaa vielä lopuksi, että kuntien ja sairaanhoitopiirin terveysviranomaisten tulee huomioida voimassa oleva lainsäädäntö, paikalliset olosuhteet sekä käytettävissä olevat resurssit terveystarkastuksia järjestäessään niin, että tämän määräyksen toimeenpano ei vaaranna muun terveydenhuollon palvelujen järjestämistä.

Sovelletut oikeusohjeet

Tartuntatautilaki (1227/2016) 1, 6, 8, 9, 14, 15

Valtioneuvoston asetus tartuntataudeista (146/2017) 1 §

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen voi tartuntatautilain 90 §:n 1 momentin perusteella hakea muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Täytäntöönpano

Tämä päätös pannaan täytäntöön heti mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 122 §:n 3 momentin 2 ja 3 kohtien perusteella.

Lisätietoja

Lisätietoja asiasta antaa johtaja Keijo Mattila, p. 0295 017 372, ja aluehallintoylilääkäri Susanna Holmlund, p. 0295 017 365

Johtaja

Keijo Mattila

Aluehallintoylilääkäri

Susanna Holmlund

Liitteet

Valitusosoitus

Jakelu ja suoritemaksu

Kemin kaupunki
Rovaniemen kaupunki
Tornion kaupunki
Inarin kunta
Kittilän kunta
Kolarin kunta
Pellon kunta
Sallan kunta
Ylitornion kunta
Utsjoen kunta

Lapin sairaanhoitopiiri

Saantitodistuksin.

Päätös on maksuton.

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveysministeriö

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto

Länsi-Pohjan sairaanhoitopiiri

Lapin poliisilaitos

Valtioneuvoston kanslian viestintäosasto

Finavia

Rajavartiolaitos

Tämä asiakirja LAAVI/1899/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAAVI/1899/2021 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Mattila Keijo 17.12.2021 15:22

Esittelijä Holmlund Susanna 17.12.2021 15:21